

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ และพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา ในเขตจังหวัดภาคกลาง ที่จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูประจำชั้น เด็กวัยอนุบาลอายุระหว่าง 3-6 ปี และผู้ปกครองของเด็กวัยอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา ในเขตจังหวัดภาคกลาง ที่จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครูประจำชั้น จำนวน 4 คน สังกัดละ 1 คน เด็กวัยอนุบาลอายุระหว่าง 3-6 ปี จำนวน 24 คน สังกัดละ 1 ห้องเรียน เป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี อายุ 4-5 ปี และอายุ 5-6 ปี กลุ่มอายุละ 2 คน และผู้ปกครองของเด็กวัยอนุบาลคละอายุทุกคน ในห้องเรียนของครูประจำชั้นที่เป็นตัวอย่างประชากร ในโรงเรียนและศูนย์ทั้ง 4 สังกัดในเขตจังหวัดภาคกลาง ที่จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 6 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน
สำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้น เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน
สำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

ชุดที่ 3 แบบสอบถามผู้ปกครอง เรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน
สำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

ชุดที่ 4 แบบสังเกตลักษณะการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านลักษณะการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้น

ชุดที่ 5 แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคละอายุ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

ชุดที่ 6 แบบสังเกตการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัด
สภาพแวดล้อม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากร ที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 4 คน และ
ครูประจำชั้น จำนวน 4 คน พร้อมกับส่งแบบสอบถามผู้ปกครองของเด็กวัยอนุบาลคละอายุทุกคน
ในห้องเรียนของครูประจำชั้นที่เป็นตัวอย่างประชากร ต่อจากนั้นได้ไปสังเกตลักษณะการจัดกิจกรรม
ของครูประจำชั้น จำนวน 4 คน คนละ 5 วัน และได้สังเกตพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ใน
โรงเรียนและศูนย์สังกัดละ 1 ห้องเรียน ซึ่งเป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี อายุ 4-5 ปี และอายุ
5-6 ปี กลุ่มอายุละ 2 คน โดยสังเกตห้องเรียนละ 9 วัน รวมทั้งสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมใน
โรงเรียนและศูนย์ทั้ง 4 สังกัด ในช่วงเวลาที่เด็กนอนพักห่มและเก็บรวบรวมแบบสอบถามผู้ปกครอง
จากครูประจำชั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูประจำชั้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ รายละเอียดของสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ โดยนำเสนอ ในรูปความเรียง ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้ปกครอง ได้นำมาวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ลักษณะการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้น และพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ได้นำมาวิเคราะห์ โดยแจกแจงความถี่เป็นจำนวนครั้ง และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง และนำข้อมูลจากการสังเกตการจัดสภาพแวดล้อม มาวิเคราะห์รายละเอียดของการจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนและ ศูนย์ทั้ง 4 แห่ง โดยนำเสนอในรูปความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ สรุป ได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ในโรงเรียน และศูนย์ทั้ง 4 แห่ง

1.1 นโยบายการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนและศูนย์ทั้ง 4 แห่ง ได้จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาล คละอายุเพราะ ขาดบุคลากร อาคารสถานที่ จำนวนเด็กวัยอนุบาลในแต่ละระดับชั้นมีจำนวนน้อย และเพื่อให้เด็กรู้ดีว่าเป็นธรรมชาติเพราะในชีวิตจริงเด็กต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัย และได้ฝึก ปฏิบัติตัวให้เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนหลายอายุในห้องเรียนเดียวกัน โดยมีการจัดประชุมและ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบ

โรงเรียนและศูนย์ทุกแห่งพบปัญหานี้ ได้แก่ 1) ผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่สามารถ เข้าร่วมประชุมได้ ซึ่งแก้ไขโดยการจัดประชาสัมพันธ์ 2) ผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงนโยบาย ซึ่งแก้ไข โดยใช้เวลาที่ผ่านมา เป็นการพิสูจน์ถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุ และเปิด โอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาสังเกตและช่วยดูแลเด็ก เพื่อให้เรียนรู้ถึงนโยบาย และ 3) การดำเนินงาน ยังไม่บรรลุเป้าหมาย ซึ่งแก้ไขโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลเด็ก

1.2 การจัดสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

ก. การจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

โรงเรียนและศูนย์ 3 แห่ง มีการจัดห้องเรียนให้เปลี่ยนกิจกรรมได้ง่าย โรงเรียน 2 แห่ง มีครุภัณฑ์เพียงพอและขนาดเหมาะสมกับเด็ก ส่วน ศูนย์อีก 2 แห่ง มีครุภัณฑ์ไม่เพียงพอและขนาดใหญ่เกินไป เด็กไม่สามารถหยิบของเองได้

โรงเรียนและศูนย์ 3 แห่งพบปัญหานี้ ได้แก่ 1) สนามและเครื่องเล่นสนามขาดการบำรุงรักษา ซึ่งแก้ไขโดยขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง และ 2) อาคารสถานที่คับแคบและครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอ ซึ่งแก้ไขโดยขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง

ข. สื่อการเรียนการสอน

โรงเรียนและศูนย์มีการจัดหาสื่อการเรียนการสอนจากงบประมาณที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้ จากผู้ปกครอง จากเงินส่วนตัวของผู้บริหารและจากการผลิตของครู โรงเรียน 2 แห่ง มีสื่อเพียงพอ ส่วนศูนย์ 2 แห่ง มีสื่อไม่เพียงพอ

โรงเรียนและศูนย์ 3 แห่งพบปัญหานี้ คือ สื่อมีไม่เพียงพอ ซึ่งแก้ไขโดยใช้เงินส่วนตัวของผู้บริหาร จากการผลิตของครูประจำชั้น และขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง

1.3 การเตรียมและการพัฒนาบุคลากร

ผู้บริหารได้คัดเลือกครูประจำชั้นจาก ผู้ที่จบสาขาการศึกษาปฐมวัย เคยเป็นพี่เลี้ยงในโรงเรียนมาก่อน มีความสนใจดูแลและรักเด็ก และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กวัยอนุบาลในหน่วยงานอื่นมาก่อน ครูประจำชั้นในโรงเรียนและศูนย์ 3 แห่ง ไม่ได้รับการอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

โรงเรียนและศูนย์ 3 แห่งพบปัญหานี้ คือ ครูประจำชั้นไม่ได้รับการอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ และผู้บริหารไม่ได้ให้การส่งเสริมการสอนของครู ซึ่งแก้ไขโดยศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

1.4 หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์

โรงเรียนและศูนย์ 3 แห่งได้ใช้หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 ส่วนโรงเรียนอีก 1 แห่ง ใช้ แนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และแนวการสอนแบบพุทธธรรม ครูประจำชั้นในโรงเรียนและศูนย์ 3 แห่งมีการเขียนแผนการสอน และโรงเรียนและศูนย์ 2 แห่ง ไม่มีการพัฒนาหลักสูตร

โรงเรียนและศูนย์ 3 แห่งพบปัญหานี้ คือ ผู้บริหารและครูประจำชั้นไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งแก้ไขโดย ผู้บริหารและครูประจำชั้นศึกษาด้วยตนเอง เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร และขอคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้

1.5 กิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย

ก. ลักษณะการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้น

วิธีที่ครูประจำชั้นในโรงเรียนและศูนย์ทั้ง 4 สังกัด ใช้ในการจัดกิจกรรมที่พบ ทุกครั้ง รวม 5 ครั้ง ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และการร้องเพลง ส่วนพฤติกรรมของครูประจำชั้นที่พบทุกครั้ง รวม 5 ครั้ง ได้แก่ การจัดให้เด็กทุกกลุ่มอายุได้ทำงานหรือเล่นร่วมกัน การจัดกิจกรรมที่เด็กทุกกลุ่มอายุสามารถทำได้ และการใช้เนื้อหาที่สอนเป็นที่สนใจของเด็กทุกกลุ่มอายุ

โรงเรียนและศูนย์ทุกแห่งพบปัญหานี้ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมมีความยุ่งยากและไม่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย ซึ่งแก้ไขโดยสังเกตพัฒนาการของเด็กและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย ขอคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้ และนำประสบการณ์จากการสอนแต่ละครั้งมาปรับปรุงการสอน และ 2) ผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุ ซึ่งแก้ไขโดยพิสูจน์ถึงผลดีของการจัดการเรียนการสอนแบบนี้

ข. พฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 3 – 4 ปีในโรงเรียนและศูนย์ทั้ง 4 สังกัด ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กโต การทำกิจกรรมหรือเล่นกับเด็กโต การแสดงความคิดเห็นในขณะที่ทำกิจกรรมหรือเล่นกับเด็กโต การพูดคุยกับเด็กโตด้วยความเป็นมิตร และการช่วยเหลือเมื่อเด็กโตขอร้อง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุดรวม 4 ครั้ง ได้แก่ การรบกวนหรือยั่วแหย่เด็กโตในขณะที่ครูสอนและการทะเลาะหรือต่อขี้กับเด็กโต

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปีในโรงเรียนและศูนย์ทั้ง 4 สังกัด ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กเล็กและเด็กโต การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็กและเด็กโต การพูดคุยกับเด็กเล็กและเด็กโตด้วยความเป็นมิตร การไม่ทะเลาะหรือต่อขี้กับเด็กเล็กและเด็กโต การไม่แย่งของกับเด็กเล็กและเด็กโต การขอความช่วยเหลือจากเด็กเล็กและเด็กโตเมื่อจำเป็น การช่วยเหลือเมื่อเด็กเล็กและเด็กโตขอร้อง และการไม่พูดทำทาสหรือโอ้อวดกับเด็กเล็กและเด็กโต และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ที่พบมากที่สุดรวม 4 ครั้ง ได้แก่ การไม่ปอขบ โยนเด็กเล็กและเด็กโตขณะร้องไห้

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปีในโรงเรียน และศูนย์ทั้ง 4 สังกัด ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กเล็ก การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็ก การแสดงความคิดเห็นในขณะที่ทำกิจกรรมหรือเล่นกับเด็กเล็ก การพูดคุยกับเด็กเล็กด้วยความเป็นมิตร การขอความช่วยเหลือจากเด็กเล็กเมื่อจำเป็น และการช่วยเหลือเมื่อเด็กเล็กขอร้อง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ที่พบมากที่สุด รวม 5 ครั้ง ได้แก่ การไม่ช่วยแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเด็กเล็ก

โรงเรียนและศูนย์ 3 แห่งพบปัญหานี้ คือ เด็กโดรงแกลเด็กเล็ก และเด็กเล็กรบกวนเด็กในขณะที่ครูสอน ซึ่งแก้ไขโดยดูแลเด็กให้ทั่วถึง ไม่ทิ้งห้องเรียน ให้เด็กช่วยดูว่าหากมีการทะเลาะกันเกิดขึ้นให้รีบมาบอกครูเพื่อแก้ไขได้ทัน และทำความเข้าใจกับเด็กไม่ให้รบกวนเพื่อนขณะที่ครูสอน

1.6 การวัดและประเมินพัฒนาการ

โรงเรียน 2 แห่งมีการจัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการ ส่วนศูนย์อีก 2 แห่ง ไม่มีการจัดประชุม ครูประจำชั้นใช้วิธีการสังเกต ดูจากเพิ่มสะสมผลงานของเด็ก ในการวัดและประเมินพัฒนาการ โรงเรียน 2 แห่ง รายงานการประเมินพัฒนาการให้ผู้ปกครองทราบด้วยแบบบันทึกพัฒนาการหรือสมุดประจำตัวเด็ก ส่วนศูนย์ 2 แห่ง ไม่มีแบบบันทึกพัฒนาการหรือสมุดประจำตัวเด็ก จึงรายงานให้ผู้ปกครองทราบด้วยการพูดคุยในช่วงที่มารับส่งเด็ก

โรงเรียนและศูนย์ทุกแห่งพบปัญหานี้ ได้แก่ 1) ผู้ปกครองไม่เข้าใจเรื่องการวัดและประเมินพัฒนาการ ซึ่งแก้ไขโดยจัดประชุม และพูดคุยกับผู้ปกครองในช่วงที่มารับส่งเด็ก 2) ผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่สามารถมาร่วมประชุมเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการได้ ซึ่งแก้ไขโดยจัดวารสารให้ความรู้กับผู้ปกครอง และ 3) ไม่มีแบบบันทึกหรือสมุดประจำตัวเด็ก ซึ่งแก้ไขโดยรายงานให้ผู้ปกครองทราบในช่วงที่มารับส่งเด็ก

1.7 การนิเทศการสอน

ผู้นิเทศก์ครูประจำชั้นในโรงเรียนและศูนย์ทั้ง 4 สังกัด ได้แก่ ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายอนุบาลของโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ที่หน่วยงานต้นสังกัดส่งมา ซึ่งได้รับการนิเทศด้วยวิธีการสังเกต การดูจากผลงานของครูและเด็ก และการพูดคุย

โรงเรียนและศูนย์ 3 แห่งพบปัญหานี้ ได้แก่ 1) ไม่มีแบบบันทึกการนิเทศสำหรับชั้นอนุบาล ซึ่งแก้ไขโดยให้ครูประจำชั้นจัดทำขึ้น และ 2) การนิเทศไม่สม่ำเสมอ ซึ่งแก้ไขโดยแจ้งให้ผู้นิเทศก์ทราบถึงความต้องการในการนิเทศและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

2. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2.1 นโยบายการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ เพราะขาดบุคลากรและเด็กวัยอนุบาลในแต่ละชั้นมีจำนวนน้อย โดยมีนโยบายการจัดการเรียนการสอนคือมุ่งเตรียมความพร้อมให้กับเด็กเพื่อที่จะเรียนต่อในระดับประถมศึกษา และได้จัดประชาสัมพันธุ์ให้ผู้ปกครองทราบ

ปัญหาที่พบคือ ผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่เข้าร่วมประชุมได้ ซึ่งแก้ไขโดยการจัดประชาสัมพันธุ์

2.2 การจัดสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

ก. การจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

ผู้บริหารได้จัดสนามของเด็กวัยอนุบาลแยกออกจากสนามของเด็กชั้นประถมศึกษา และจัดห้องเรียนให้เปลี่ยนกิจกรรมได้ง่าย มีครุภัณฑ์เพียงพอและขนาดเหมาะสมกับเด็กทุกวัย มีการใช้อาคารสถานที่ของวัดในการจัดกิจกรรม

ปัญหาที่พบคือ สนามและเครื่องเล่นสนามขาดการบำรุงรักษา ซึ่งแก้ไขโดยขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง

ข. สื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูประจำชั้นได้จัดหาสื่อจากงบประมาณที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้ และจากเงินส่วนตัวของผู้บริหารและครูประจำชั้นผลิตสื่อขึ้นเอง สื่อมีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก

ปัญหาที่พบคือ งบประมาณในการจัดซื้อสื่อมีไม่เพียงพอ ซึ่งแก้ไขโดยให้ครูประจำชั้นผลิตสื่อใช้เอง และใช้เงินส่วนตัวของผู้บริหารในการจัดซื้อ

2.3 การเตรียมและการพัฒนาบุคลากร

ผู้บริหารได้คัดเลือกครูประจำชั้น จากผู้ที่จบสาขาการศึกษาปฐมวัย ซึ่งครูประจำชั้นไม่ได้รับการอบรม และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

ปัญหาที่พบคือ ครูประจำชั้นไม่ได้รับการอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ซึ่งแก้ไขโดยครูประจำชั้นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

2.4 หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์

โรงเรียนได้ใช้หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 มีการจัดทำแผนการสอนและมีการพัฒนาหลักสูตร

ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารไม่เข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งแก้ไขโดยศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

2.5 กิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย

ก. ลักษณะการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้น

วิธีการที่ครูประจำชั้นใช้ในการจัดกิจกรรมที่พบทุกครั้ง รวม 5 ครั้ง ได้แก่ กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ คำคล้องจอง การสาธิต การร้องเพลง และการถามคำถาม ส่วนพฤติกรรมที่พบทุกครั้ง รวม 5 ครั้ง ได้แก่ การจัดให้เด็กทุกกลุ่มอายุได้ทำงานหรือเล่นร่วมกัน การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย (2 กิจกรรมขึ้นไป) การจัดกิจกรรมที่เด็กทุกกลุ่มอายุทำได้ การเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถและความสนใจของเด็กแต่ละคน การใช้เนื้อหาที่สอนเป็นที่สนใจของเด็กทุกกลุ่มอายุ การเปิดโอกาสให้เด็กทุกกลุ่มอายุได้แสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออก การตัดสินใจขัดแย้งระหว่างเด็กแต่ละกลุ่มอายุและเด็กยอมรับผลการตัดสินใจ การจัดกิจกรรมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กเล็กและเด็กโต การสังเกตและมองดูเด็กรอบ ๆ ห้องเรียนตลอดเวลา การนำผลงานของเด็กทุกกลุ่มอายุมาจัดแสดงทุกครั้งหลังจากที่เด็กทำกิจกรรมเสร็จ ความสนใจรับฟังเด็กทุกกลุ่มอายุเมื่อพูดหรือขอร้องและตอบคำถามที่เด็กถาม และการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคล

ปัญหาที่พบคือ ครูประจำชั้นมีความยุ่งยากในการจัดกิจกรรม ซึ่งแก้ไขโดยสังเกตพัฒนาการของเด็กและจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย

ข. พฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

พฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาล ที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กโต การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กโต การแสดงความคิดเห็นในขณะที่ทำกิจกรรมหรือเล่นกับเด็กโต การพูดคุยกับเด็ก

โตด้วยความเป็นมิตรและการช่วยเหลือเมื่อเด็กโศกหรือร้อง ส่วนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุด รวม 4 ครั้ง คือ การรบกวนหรือขู่เข้าเด็กโตในขณะที่ครูสอน และการทะเลาะหรือต่อขี้กับเด็กโต

พฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาล ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กเล็กและเด็กโต การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็กและเด็กโต การพูดคุยกับเด็กเล็กและเด็กโตด้วยความเป็นมิตร การไม่ทะเลาะหรือต่อขี้กับเด็กเล็กและเด็กโต การไม่แย่งของกับเด็กเล็กและเด็กโต การขอความช่วยเหลือจากเด็กเล็กและเด็กโตเมื่อจำเป็น การช่วยเหลือเมื่อเด็กเล็กและเด็กโตของร้องและการไม่พูดทำทนายหรือโอ้อวดกับเด็กเล็กและเด็กโต พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุด รวม 4 ครั้ง คือ การไม่ปลอบ โยนเด็กเล็กและเด็กโตขณะร้องไห้

พฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาล ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กเล็ก การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็ก การแสดงความคิดเห็นในขณะที่ทำกิจกรรมหรือเล่นกับเด็กเล็ก การพูดคุยกับเด็กเล็กด้วยความเป็นมิตร การขอความช่วยเหลือจากเด็กเล็กเมื่อจำเป็น และการช่วยเหลือเมื่อเด็กเล็กของร้อง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุด รวม 5 ครั้ง คือ การไม่ช่วยแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเด็กเล็ก ปัญหาที่พบคือ เด็กโตรังแกเด็กเล็ก ซึ่งแก้ไขโดยครูดูแลเด็กให้ทั่วถึงและไม่ทิ้งห้องเรียน

2.6 การวัดและประเมินพัฒนาการ

ผู้บริหารได้จัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการ โดยใช้วิธีการสังเกต และดูจากแฟ้มสะสมผลงานของเด็ก มีการรายงานให้ผู้ปกครองทราบด้วยแบบบันทึกพัฒนาการหรือสมุดประจำตัวเด็ก

ปัญหาที่พบคือ ผู้ปกครองไม่เข้าใจเรื่องการวัดและประเมินพัฒนาการ ซึ่งแก้ไขโดยการจัดประชุม

2.7 การนิเทศการสอน

ผู้นิเทศก์การสอนคือครูที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ใหญ่ ซึ่งเป็นการนิเทศภายใน วิธีที่ได้รับการนิเทศ ได้แก่ การสังเกตและการพูดคุย

ปัญหาที่พบคือ ไม่มีแบบบันทึกการนิเทศสำหรับชั้นอนุบาล ซึ่งแก้ไขโดยให้ครูประจำชั้นจัดทำขึ้น

3. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3.1 นโยบายการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ เพื่อให้เด็กรู้สึกร่วมกันเป็นตามธรรมชาติ เพราะในชีวิตจริงเด็กต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัยและได้ฝึกการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนหลายอายุในห้องเรียนเดียวกัน โดยได้จัดประชุมและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบ

ปัญหาที่พบคือ ผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงนโยบาย ซึ่งแก้ไขโดยใช้เวลาที่ผ่านมาเป็น การพิสูจน์ถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุ

3.2 การจัดสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

ก. การจัดหาอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

ครูประจำชั้น ได้จัดห้องเรียนที่เปลี่ยนกิจกรรมได้ง่าย เพื่อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีครุภัณฑ์เพียงพอและขนาดเหมาะสมกับเด็กทุกวัย และไม่ได้ใช้อาคารสถานที่อื่นในการจัดกิจกรรม

ปัญหาที่พบคือ พื้นที่ของโรงเรียนคับแคบ ซึ่งแก้ไขโดยขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง

ข. สื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูประจำชั้นได้จัดหาสื่อการเรียนการสอน จากงบประมาณของโรงเรียนและครูประจำชั้นผลิตขึ้นเอง สื่อการเรียนการสอนมีเพียงพอกับจำนวนเด็ก มีความหลากหลายให้เด็กเลือกเล่น

ปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ปรากฏว่าไม่พบปัญหานี้

3.3 การเตรียมและการพัฒนาบุคลากร

ผู้บริหารได้คัดเลือกครูประจำชั้นจากผู้ที่ผ่านการเป็นที่เลี้ยง ในโรงเรียนมาก่อน ครูประจำชั้นได้รับการอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

ปัญหาด้านการเตรียมและการพัฒนาบุคลากร ปรากฏว่า ไม่พบปัญหานี้

3.4 หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์

โรงเรียนได้ใช้แนวการจัดประสบการณ์ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชนและแนวการสอนแบบพุทธธรรม ครูประจำชั้นมีการจัดทำแผนการสอน และมีการพัฒนา
หลักสูตร

ปัญหาด้านหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ ปรากฏว่า ไม่พบปัญหานี้

3.5 กิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย

ก. ลักษณะการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้น

วิธีการที่ครูประจำชั้น ใช้ในการจัดกิจกรรมที่พบทุกครั้ง รวม 5 ครั้ง ได้แก่
กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ การเล่านิทาน คำคล้องจอง การร้องเพลงและการถาม
คำถาม และพฤติกรรมที่พบทุกครั้ง รวม 5 ครั้ง ได้แก่ การจัดให้เด็กทุกกลุ่มอายุได้ทำงานหรือ
เล่นร่วมกัน การจัดกิจกรรมที่เด็กทุกกลุ่มอายุสามารถทำได้ การเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรม
ตามความสามารถและความสนใจของเด็กแต่ละคน การใช้เนื้อหาที่สอนเป็นที่สนใจของเด็กทุกกลุ่ม
อายุ การเปิดโอกาสให้เด็กทุกกลุ่มอายุได้แสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออก การเปิดโอกาสให้
เด็กทุกกลุ่มอายุร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน การใช้คำถามที่เด็กทุกกลุ่มอายุมีโอกาส
ตอบได้ การตัดสินใจขัดแย้งระหว่างเด็กแต่ละกลุ่มอายุและเด็กยอมรับผลการตัดสินนั้น การชี้
ให้เด็กเห็นพฤติกรรมหรือท่าแบบอย่างที่ดีของเด็กเล็กและเด็กโต การแนะนำให้เด็กโตและเด็กเล็ก
คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การจัดกิจกรรมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กเล็กและเด็กโต การ
สังเกตและมองดูเด็กรอบ ๆ ห้องเรียนตลอดเวลา การนำผลงานของเด็กทุกกลุ่มอายุมาจัดแสดงทุก
ครั้งหลังจากที่เด็กทำกิจกรรมเสร็จ การจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเรียบร้อยครบถ้วนพร้อมที่
เด็กทุกกลุ่มอายุจะปฏิบัติ และเด็กสามารถเปลี่ยนกิจกรรมได้อย่างราบรื่น ความสนใจรับฟังเด็กทุก
กลุ่มอายุเมื่อเด็กพูดหรือขอร้องและตอบคำถามที่เด็กถาม และการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคล

ปัญหาที่พบคือ ผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุ
ซึ่งแก้ไขโดยพิสูจน์ถึงผลดีของการจัดการเรียนการสอนแบบนี้

ข. พฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาล ที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี ที่พบทุกครั้ง
รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กโต การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กโต การพูด
คุยกับเด็กโตด้วยความเป็นมิตร การเลียนแบบหรือทำตามเด็กโตในทางที่ดี การขอความช่วยเหลือ
จากเด็กโตเมื่อจำเป็น การช่วยเหลือเมื่อเด็กโตขอร้องและการปลอบโยนเด็กโตขณะร้องไห้ และ
พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุด รวม 3 ครั้ง คือ การทะเลาะหรือต่อสู้กับเด็กโต

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาล ที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กเล็กและเด็กโต การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็กและเด็กโต การพูดคุยกับเด็กเล็กและเด็กโตด้วยความเป็นมิตร การไม่รบกวนหรือยั่วเย้าเด็กเล็กและเด็กโตในขณะที่ครูสอน การไม่ทะเลาะหรือต่อขี้กับเด็กเล็กและเด็กโต การทำตามของเด็กเล็กและเด็กโตแนะนำ บอก สอนในทางที่ดี การขอความช่วยเหลือจากเด็กเล็กและเด็กโตเมื่อจำเป็น การช่วยเหลือเมื่อเด็กเล็กและเด็กโตขอร้อง การไม่พูดทำร้ายหรือโอ้อวดกับเด็กเล็กและเด็กโตและการปลอบโยนเด็กเล็กและเด็กโตขอร้องให้ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุด รวม 3 ครั้ง คือ การไม่ช่วยแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเด็กเล็กและเด็กโต

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาล ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กเล็ก การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็ก การพูดคุยกับเด็กเล็กด้วยความเป็นมิตร การขอความช่วยเหลือจากเด็กเล็กเมื่อจำเป็น การช่วยเหลือเมื่อเด็กเล็กขอร้อง การไม่พูดทำร้ายหรือโอ้อวดกับเด็กเล็ก และการปลอบโยนเด็กเล็กขอร้องให้ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุด รวม 4 ครั้ง คือ การเลียนแบบหรือทำตามเด็กเล็กในทางที่ไม่ดี

ปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาล
 คณะอายุ ปรากฏว่า ไม่พบปัญหานี้

3.6 การวัดและประเมินพัฒนาการ

ผู้บริหารได้จัดประชุมผู้ปกครอง เกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินพัฒนาการ โดยใช้วิธีการสังเกตและดูจากผลงานของเด็ก มีการรายงานให้ผู้ปกครองทราบด้วยแบบบันทึกพัฒนาการหรือสมุดประจำตัวเด็ก

ปัญหาที่พบคือ ผู้ปกครองไม่สามารถมาร่วมประชุมเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการได้ ซึ่งแก้ไขโดยจัดวารสารให้ความรู้กับผู้ปกครอง

3.7 การนิเทศการสอน

ผู้นิเทศก์การสอนของครูประจำชั้นคือ หัวหน้าฝ่ายอนุบาลของโรงเรียน โดยได้รับการนิเทศด้วยการสังเกต การดูผลงานของเด็กและการพูดคุย

ปัญหาด้านการนิเทศการสอน ปรากฏว่า ไม่พบปัญหานี้

4. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน

4.1 นโยบายการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุเพราะขาดบุคลากร อาคารสถานที่และเด็กวัยอนุบาลแต่ละชั้นมีจำนวนน้อย โดยมีนโยบายการจัดการเรียนการสอนคือมุ่งเตรียมความพร้อมทุกด้าน และแบ่งเบาระยะของผู้ปกครองที่ได้ออกไปทำงาน นอกบ้าน ได้มีการจัดประชุมและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบ

ปัญหาที่พบคือ ผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงนโยบาย ซึ่งแก้ไขโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาสังเกตและช่วยเหลือเด็ก เพื่อให้เรียนรู้ถึงนโยบายของศูนย์

4.2 การจัดสภาพแวดล้อม

ก. การจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

ครูประจำชั้นได้จัดพื้นที่ห้องเรียนให้กว้างขวางพอที่จะให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สะดวก และนำเครื่องเล่นสนามเข้ามาไว้ในอาคาร เพื่อครูจะได้มองเห็นเด็กได้ทั่วถึง ครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอและขนาดใหญ่เกินไป และมีการใช้อาคารสถานที่บริเวณสถานีอนามัยในการจัดกิจกรรม

ปัญหาที่พบคือ อาคารสถานที่คับแคบ มีหญ้าขึ้นรก และครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอ ขนาดไม่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งแก้ไขปัญหาโดย ขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง

ข. สื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูประจำชั้นได้จัดหาสื่อการเรียนการสอน จากงบประมาณที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้และจากผู้ปกครอง สื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก

ปัญหาที่พบคือ งบประมาณในการจัดซื้อสื่อมีไม่เพียงพอ ซึ่งแก้ไขโดยขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง

4.3 การเตรียมและการพัฒนาบุคลากร

ผู้บริหารคัดเลือกครูประจำชั้น จากบุคคลในหมู่บ้านที่มีความสนใจดูแลและรักเด็ก ครูประจำชั้นไม่ได้รับการอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

ปัญหาที่พบคือ ครูประจำชั้นไม่ได้รับการอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคะอายุ และผู้บริหารไม่ได้ให้การส่งเสริมการสอนของครู ซึ่งแก้ไข โดยครูประจำชั้นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

4.4 หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 โดยไม่ได้จัดทำแผนการสอนและยังไม่มีการพัฒนาหลักสูตร

ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารและครูประจำชั้นไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งแก้ไขโดย เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและขอคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้

4.5 กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ลักษณะการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้น

วิธีการที่ครูประจำชั้นใช้ในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง รวม 5 ครั้ง ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และการร้องเพลง และพฤติกรรมที่พบทุกครั้ง รวม 5 ครั้ง ได้แก่ การจัดให้เด็กทุกกลุ่มอายุได้ทำงานหรือเล่นร่วมกัน การจัดกิจกรรมที่เด็กทุกกลุ่มอายุสามารถทำได้ การใช้เนื้อหาที่สอนเป็นที่สนใจของเด็กทุกกลุ่มอายุ การตัดสินใจขัดแย้งระหว่างเด็กแต่ละกลุ่มอายุและเด็กยอมรับผลการตัดสินนั้น การสังเกตและมองดูเด็กรอบ ๆ ห้องเรียนตลอดเวลา ความสนใจรับฟังเด็กทุกกลุ่มอายุเมื่อเด็กพูดหรือขอร้องและตอบคำถามที่เด็กถามและการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคล

ปัญหาที่พบคือ ครูประจำชั้นไม่สามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย ซึ่งแก้ไขปัญหาโดยสังเกตพัฒนาการของเด็กและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย

ข. พฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคะอายุ

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 3 – 4 ปีที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กโต การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กโต การแสดงความคิดเห็นในขณะที่ทำกิจกรรมหรือเล่นกับเด็กโต การพูดคุยกับเด็กโตด้วยความเป็นมิตร และการช่วยเหลือเมื่อเด็กโตขอร้อง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุด รวม 5 ครั้ง คือ การทะเลาะหรือต่อสู้อกับเด็กโต

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปีที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กเล็กและเด็กโต การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็กและเด็กโต การพูดคุยกับเด็กเล็กและเด็กโตด้วยความเป็นมิตร การขอความช่วยเหลือจาก

เด็กเล็กและเด็กโตเมื่อจำเป็นและการช่วยเหลือเมื่อเด็กเล็กและเด็กโตขอร้อง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุด รวม 5 ครั้ง คือ ไม่ช่วยแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเด็กเล็กและเด็กโต

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปีที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กเล็ก การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็ก การแสดงความคิดเห็นในขณะที่ทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็ก การพูดคุยกับเด็กเล็กด้วยความเป็นมิตร การขอความช่วยเหลือจากเด็กเล็ก การช่วยเหลือเมื่อเด็กเล็กขอร้องและการไม่เล่นรุนแรงกับเด็กเล็ก และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การเลียนแบบหรือทำตามเด็กเล็กในทางที่ไม่ดี และการไม่ช่วยแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเด็กเล็ก

ปัญหาที่พบคือ เด็กโตรังแกเด็กเล็ก ซึ่งแก้ไขโดยดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด

4.6 การวัดและประเมินพัฒนาการ

ผู้บริหารไม่ได้จัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการเด็ก โดยใช้วิธีการสังเกตและดูจากผลงานของเด็ก มีการรายงานให้ผู้ปกครองทราบในช่วงที่มารับส่งเด็ก

ปัญหาที่พบคือ ไม่มีแบบบันทึกพัฒนาการหรือสมุดประจำตัวเด็ก และผู้ปกครองไม่เข้าใจเรื่องการวัดและประเมินพัฒนาการ ซึ่งแก้ไขโดยครูประจำชั้นพูดคุยและรายงานให้ผู้ปกครองทราบในช่วงที่มารับส่งเด็ก

4.7 การนิเทศการสอน

ผู้นิเทศการสอนครูประจำชั้นคือ พัฒนาการที่ทางหน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งมา ด้วยวิธีการสังเกตและการพูดคุย

ปัญหาที่พบคือ มีการนิเทศไม่สม่ำเสมอ ซึ่งแก้ไขโดยแจ้งให้พัฒนากรทราบถึงความต้องการในการนิเทศและครูประจำชั้นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

5. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลอายุ ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสังกัดกรมการศาสนา

5.1 นโยบายการเรียนการสอน

ผู้บริหารมีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคืออายุเพราะขาดบุคลากรและอาคารสถานที่ มีนโยบายการจัดการเรียนการสอนคือมุ่งเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และเพื่อให้ผู้ปกครองได้ใกล้ชิดกับวัด มีการจัดและประชุมและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบ

ปัญหาที่พบคือ การดำเนินงานยังไม่บรรลุเป้าหมาย ซึ่งแก้ไขโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลเด็ก

5.2 การจัดสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

ก. การจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

ครูประจำชั้นได้จัดห้องเรียนให้มีพื้นที่กว้าง เพื่อให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สะดวก โดยเน้นถึงความปลอดภัย ได้จัดโต๊ะ เก้าอี้ให้ประจำที่โดยเคลื่อนย้ายเพื่อใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรม ครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอและขนาดไม่เหมาะสมกับเด็ก และไม่ได้ใช้อาคารสถานที่อื่นในการจัดกิจกรรม

ปัญหาที่พบคือ อาคารสถานที่คับแคบและครุภัณฑ์มีไม่เพียงพอ ซึ่งแก้ไขโดยขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง

ข. สื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารและครูประจำชั้นได้จัดหาสื่อการเรียนการสอน จากงบประมาณที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้และจากผู้ปกครอง สื่อมีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก

ปัญหาที่พบคือ สื่อมีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ซึ่งแก้ไขโดยขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง

5.3 การเตรียมและพัฒนามุคดารา

ผู้บริหารได้คัดเลือกครูประจำชั้น จากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กวัยอนุบาลจากหน่วยงานอื่นมาก่อน ครูประจำชั้นไม่ได้รับการอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

ปัญหาที่พบคือ ครูประจำชั้นไม่ได้รับการอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ซึ่งแก้ไขโดยครูประจำชั้นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

5.4 หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดได้ใช้หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา พ.ศ.2540 โดยจัดทำแผนการสอนและไม่มีการพัฒนาหลักสูตร

ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารและครูประจำชั้นไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งแก้ไขโดยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและขอคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้

5.5 กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ลักษณะการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้น

วิธีการที่ครูประจำชั้นใช้ในการจัดกิจกรรมที่พบทุกครั้ง รวม 5 ครั้ง ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และการร้องเพลง และพฤติกรรมที่พบทุกครั้ง รวม 5 ครั้ง ได้แก่ การจัดให้เด็กทุกกลุ่มอายุได้ทำงานหรือเล่นร่วมกัน การจัดกิจกรรมที่เด็กทุกกลุ่มอายุสามารถทำได้ และการใช้เนื้อหาที่สอนเป็นที่สนใจของเด็กทุกกลุ่มอายุ

ปัญหาที่พบคือ ครูประจำชั้นไม่สามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็กแต่ละวัย ซึ่งแก้ไขโดยขอคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้และนำประสบการณ์จากการสอนแต่ละครั้งมาปรับปรุงการสอน

ข. พฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคะอายุ

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 3 – 4 ปีที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กโต การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กโต การพูดคุยกับเด็กโตด้วยความเป็นมิตร การช่วยเหลือเมื่อเด็กโตขอร้อง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง คือ การรบกวนหรือขู่เข้าเด็กโตขณะที่ครูสอน

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปีที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กเล็กและเด็กโต การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็กและเด็กโต การพูดคุยกับเด็กเล็กและเด็กโตด้วยความเป็นมิตร การไม่ทะเลาะหรือต่อสู้กับเด็กเล็กและเด็กโต การขอความช่วยเหลือจากเด็กเล็กและเด็กโตเมื่อจำเป็น และการช่วยเหลือเมื่อเด็กเล็กและเด็กโตขอร้อง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบมากที่สุด รวม 5 ครั้ง ได้แก่ การไม่ปออบโยนเด็กเล็กและเด็กโตขอร้องให้ และการไม่ช่วยแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเด็กเล็กและเด็กโต

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปีที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง ได้แก่ การแบ่งปันสิ่งของให้กับเด็กเล็ก การทำกิจกรรมหรือเล่นร่วมกับเด็กเล็ก การแสดงความคิดเห็นในขณะที่ทำกิจกรรมหรือเล่นกับเด็กเล็ก การพูดคุยกับเด็กเล็กด้วยความเป็นมิตร และการช่วยเหลือเมื่อเด็กเล็กขอร้อง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่พบทุกครั้ง รวม 6 ครั้ง คือ การไม่ช่วยแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเด็กเล็ก

ปัญหาที่พบคือ เด็กเล็กรบกวนเด็กโตขณะที่ครูสอน และเด็กโตรังแกเด็กเล็ก ซึ่งแก้ไขโดย ทำความตกลงกับเด็ก ไม่ให้รบกวนเพื่อนขณะที่ครูสอน และให้ช่วยกันดูว่าหากมีการทะเลาะกันเกิดขึ้นให้รีบมาบอกครูเพื่อแก้ไขได้ทัน

5.6 การวัดและประเมินพัฒนาการ

ผู้บริหารไม่ได้จัดประชุมผู้ปกครองเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการ โดยใช้วิธีการสังเกต และดูจากผลงานของเด็ก มีการรายงานให้ผู้ปกครองทราบในช่วงที่มารับส่งเด็ก

ปัญหาที่พบคือ ไม่มีแบบบันทึกพัฒนาการหรือสมุดประจำตัวเด็ก และผู้ปกครองไม่เข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการ ซึ่งแก้ไขโดยครูประจำชั้นพูดคุยและรายงานผลการประเมินพัฒนาการในช่วงที่มารับส่งเด็ก

5.7 การนิเทศการสอน

ผู้นิเทศก์ครูประจำชั้นคือเจ้าหน้าที่ที่หน่วยงานต้นสังกัดส่งมา ด้วยวิธีการสังเกต และการตรวจดูจากผลงานของครู

ปัญหาที่พบคือ มีการนิเทศไม่สม่ำเสมอ ซึ่งแก้ไขโดยแจ้งให้ผู้นิเทศก์ทราบถึงความต้องการในการนิเทศและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลแต่ละอายุ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. นโยบายการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหาร โรงเรียนและศูนย์ส่วนใหญ่ มีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลแต่ละอายุ เพราะขาดบุคลากรและอาคารสถานที่ และจำนวนเด็กวัยอนุบาลแต่ละระดับชั้นมีจำนวนน้อย ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2525) ได้สรุปว่า สาเหตุที่ควรจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนสองกลุ่มอายุ เพราะในโรงเรียนขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้น แนวโน้มของประชากรแคบในละแวกนั้นน้อยลง เนื่องจากการคุมกำเนิดและการอพยพ ทำให้จำนวนนักเรียนน้อยลงไปด้วย และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) ได้สำรวจปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่า อาคารสถานที่คับแคบ อาคารเรียนไม่เพียงพอ ส่วนผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีเหตุผลในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลแต่ละอายุว่า เพราะมีจุดมุ่งหมายในการจัด คือเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ถึงการใช้ชีวิตจริงในสังคม เพราะเด็กจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัย และใช้ประโยชน์ของการที่มีเด็กหลากหลายอายุ เช่น เด็กโตได้ฝึกการดูแลช่วยเหลือเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ Katz (1990) ที่กล่าวว่า

จุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุคือ การใช้ประโยชน์จากความแตกต่างระหว่างกันภายในกลุ่ม ทำให้เกิดประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพทางสังคม ความรู้และความสามารถของเด็ก ซึ่งเป็นการเตรียมให้เด็กโตมีโอกาสช่วยเหลือ ผูกความอดทน และความใจกว้างกับเด็กเล็ก และเด็กที่มีอายุเท่ากัน จึงเป็นสิ่งที่ควรจัดให้กับเด็กอันเป็นพื้นฐานในการช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป

ผู้ปกครองในโรงเรียนและศูนย์ส่วนใหญ่ที่อยู่ในต่างจังหวัด เห็นด้วยกับนโยบายการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากโรงเรียนและศูนย์ในต่างจังหวัด โดยเฉพาะในเขตชนบท ส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุอยู่มาก ซึ่งโรงเรียนและศูนย์ที่ผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูล มีโรงเรียนและศูนย์ใกล้เคียงจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุเช่นเดียวกัน ส่วนผู้ปกครองในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ เพราะมีโรงเรียนและศูนย์ใกล้เคียงจัดการเรียนการสอนแบบตามชั้น ผู้ปกครองที่ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า เด็กแต่ละวัยมีความแตกต่างกัน จึงควรจะเรียนรู้เนื้อหาต่างกัน และครูมักดูแลแต่เด็กเล็กโดยไม่สนใจเด็กโต ซึ่งสอดคล้องกับ Bienvenu และ Martin (1955) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุ มีผลเสียคือผู้ปกครองมักคิดว่าเด็กเล็กและเด็กโตต้องเรียนรู้ไม่เหมือนกัน และเด็กมักได้รับการดูแลจากครูน้อย เพราะครูต้องดูแลเด็กหลายระดับอายุ

2. การจัดสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

ก. การจัดอาคารสถานที่และครุภัณฑ์

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนและศูนย์ที่ขาดอาคารสถานที่ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารต้องจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุ ห้องเรียนส่วนใหญ่ได้จัดห้องเรียนที่สามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้ หรือชั้นวางของได้ง่าย เพื่อให้มีพื้นที่สำหรับปรับเปลี่ยนกิจกรรมต่าง ๆ ได้ง่าย และเด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ยังพบว่าในแต่ละห้องเรียนมีจำนวนเด็กวัยอนุบาลคละอายุจำนวนมาก ทำให้ครูประจำชั้นไม่สามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง ซึ่ง Grant (1991) กล่าวว่า ขนาดของชั้นเรียนแบบคละอายุ มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน คละอายุควรมีเด็กไม่เกิน 25 คน ต่อครู 1 คน และสมาคมการศึกษานิวเจอร์ซี ยังได้สรุปว่า ชั้นเรียนที่เหมาะสมที่สุดมีเด็กคละอายุประมาณ 18-20 คน หากมีมากกว่า 25 คน จะทำให้ครูเกิดความลำบากในการดูแลเด็ก ถ้าเป็นชั้นเรียนที่มีขนาดเล็กจะทำให้ครูสามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง แต่โรงเรียนที่ศูนย์ที่ผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูล ต้องรับเด็กจำนวนมาก โดยเฉพาะศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เป็นเพราะต้องการช่วยเหลือผู้ปกครองที่ได้ออกไปทำงานนอกบ้าน และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ไม่มีการปิดภาคเรียนเพื่อช่วยเหลือผู้ปกครอง ดังนั้นทางศูนย์

จึงต้องรับเด็กทุกคนที่ผู้ปกครองนำมาฝาก   หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรจัดหาอาคารสถานที่และ
ครุภัณฑ์ให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก

ข. ต้องการเรียนการสอน

สื่อสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ควรเป็นสื่อที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับ
เด็กและความสามารถของเด็กแต่ละวัยในห้องเรียนส่งเสริมประสิทธิภาพทางทักษะและความสามารถ
เฉพาะวัย และส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเด็กแต่ละวัย ดังที่ เขาวพา เคะระคุปต์ (2540)
กล่าวว่า อุปกรณ์ที่จัดไว้ควรมีทั้งง่ายและยากเพื่อเร้าความสามารถของเด็ก และควรจัดไว้เป็นชุด ๆ
ที่มีความยากง่ายเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยมีหลักเกณฑ์คือ อุปกรณ์ควรมีความยากง่ายปนกันทั้งนี้
เพื่อให้เด็กมีโอกาสเล่นได้หลาย ๆ แบบ อุปกรณ์ควรดึงดูดความสนใจของเด็ก ๆ กล่าวคือ ควร
เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้อุปกรณ์หลาย ๆ อย่างด้วยกัน ซึ่งจะเป็นการลดการคาดการณหรือการเดา
คำตอบ และจะดึงดูดความสนใจได้ยาวนานกว่า ครูควรใช้อุปกรณ์ชุดพิเศษ (Super Unit) ซึ่งเป็น
อุปกรณ์ชุดที่มีหลายชนิดอยู่ในชุดเดียวกัน จะช่วยให้เด็กเล่นได้มากชนิดและเล่นได้ยาวนานกว่า
สำหรับเด็กเล็ก ๆ หรือเด็กที่ขาดความพร้อม ครูควรใช้อุปกรณ์ที่มีความง่ายเพื่อให้เด็กประสบความสำเร็จ
สำเร็จในการทำงาน และเพิ่มความยากขึ้นตามอายุและประสบการณ์สำหรับเด็ก โรงเรียนและ
ศูนย์ที่ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารและครูประจำชั้นสามารถแก้ไขปัญหาโดย ใช้เงิน
ส่วนตัวของผู้บริหาร ขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง และครูประจำชั้นผลิตสื่อเอง การที่
ครูประจำชั้นสามารถผลิตสื่อเองได้มีผลคือจะทำให้ได้สื่อเป็นที่ต้องการของครูประจำชั้น และหาก
สื่อมีการชำรุด หรือสูญหายก็สามารถจัดทำขึ้นมาใหม่ได้ และยังสามารถใช้วัสดุในท้องถิ่นที่มีอยู่
มาผลิตสื่อได้ ทำให้ประหยัด ซึ่งสอดคล้องกับ เกษลดา มานะจุติ (2529) กล่าวว่า การจัดหาสื่อ
สามารถจัดหาได้ด้วยการผลิตสื่อและเครื่องเล่นขึ้นใช้เอง โดยใช้วัสดุที่ปลอดภัยและหาง่ายเป็นเศษ
วัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ

3. การเตรียมและการพัฒนาบุคลากร

ครูประจำชั้นส่วนใหญ่ไม่ได้จบสาขาการศึกษาปฐมวัย และต้องสอนเด็กวัยอนุบาล
คละอายุ ซึ่งเป็นการสอนที่แตกต่างจากการสอนแบบแบ่งตามชั้น จะเห็นได้ว่าครูประจำชั้นใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่จบสาขาการศึกษาปฐมวัย ไม่พึง
พอใจกับการสอนแบบคละอายุ อาจจะเป็นเพราะว่าครูประจำชั้น ไม่ได้รับการศึกษาอบรมให้สอน
แบบคละอายุ จึงไม่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กวัยอนุบาลคละอายุ และจะเห็นได้ว่าสาเหตุ
ที่ครูประจำชั้นไม่ได้รับการอบรม และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัย
อนุบาลคละอายุ เพราะว่าหน่วยงานต้นสังกัดไม่ได้จัด ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการจัดการเรียน

การสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลทละอายุ ควรจะจัดอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้กับผู้บริหาร และครูประจำชั้น เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กวัยอนุบาลทละอายุได้

4. หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์

โรงเรียนและศูนย์ส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นดั่งที่กรมวิชาการ (2540) ได้กล่าวว่ กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นว่าการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ควรประกาศใช้เป็นหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้โรงเรียน 2 แห่ง มีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและศูนย์ และศูนย์ 2 แห่ง ยังไม่มีการพัฒนาหลักสูตรและผู้บริหารและครูขาดความรู้ในเรื่องนี้ ซึ่ง วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียนเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอน โดยนำเอาหลักสูตรระดับชาติและระดับท้องถิ่นมาปรับใช้ให้เหมาะสมในทางปฏิบัติจริง การเรียนการสอนจะบรรลุเป้าหมายเพียงใดย่อมขึ้นกับวิธีการจัดประสบการณ์ และวิธีการสอนของครู ดังนั้นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาหลักสูตรคือ ตัวครู ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรจะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตร โดยให้ความรู้กับผู้บริหารและครูเป็นสำคัญ และควรคำนึงถึงหลักสูตรที่นำมาใช้ เพราะหากเป็นหลักสูตรใหม่ ผู้บริหารและครูประจำชั้นยังไม่มีความเข้าใจ ก็ควรจะจัดการอบรมให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสอนเด็กวัยอนุบาลให้มีความรู้สามารถนำหลักสูตรมาใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

ก. ลักษณะการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้น

จากผลการวิจัยพบว่าครูประจำชั้น ได้ใช้วิธีการจัดกิจกรรมที่เด็กทุกกลุ่มอายุสามารถทำได้ เช่น กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมศิลปะ เป็นต้น แต่ขาดกิจกรรมที่มีความหลากหลายเพื่อจัดให้เด็กได้ทำเป็นรายบุคคล ดังที่ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2537) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรเน้นเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดให้เหมาะสมกับอายุเด็กและความต้องการของเด็กแต่ละคน ดังนั้นการวางแผนแนวการจัดประสบการณ์ ผู้วางแผนควรมีความรู้ทางด้านวิชาการ การจัดควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลจุดมุ่งหมายควรบ่งบอกให้ครูวางแผนการสอนสำหรับเด็กทุกคนไม่ทำตึงเดียวกัน ครูควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลายเหมาะสมกับความแตกต่างของเด็กแต่ละคน การจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละคน ซึ่งอุปกรณ์ของมอนเตสซอร์

(Montessori) เริ่มจากง่ายและยากขึ้น ทำให้เด็กสามารถก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ตามความสามารถของแต่ละคน จึงอาจกล่าวได้ว่า หากมีกิจกรรมเช่นนี้ จะเป็นการพัฒนาเด็กแต่ละคน ได้อย่างเต็มศักยภาพ

พฤติกรรมของครูประจำชั้นในห้องเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ผู้วิจัยพบว่า หากมีปัญหาเกิดขึ้นในห้องเรียน เช่น เด็กส่งเสียงดังรบกวนเพื่อน ครูจะถามเด็กว่า “ตอนนี้มีเสียงดังทำให้เพื่อนฟังครูไม่รู้เรื่อง เราจะทำอย่างไรถึงจะทำให้ไม่มีเสียงรบกวน” คำถามลักษณะนี้ เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กทุกคนช่วยกันคิดหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูทุกคนควรจะทำปฏิบัติ ดังที่เขาวพา เคชะคุปต์ (2540) กล่าวว่า ประสพการณ์การเรียนรู้ควรจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และเป็นผู้ที่มีคุณธรรม และ Anderson (1970) ได้ศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน พบว่าครูที่เปิดโอกาสเด็กในการเลือกทำในสิ่งที่คนสนใจสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยในห้องเรียน เด็กจะมีความคิดริเริ่มและแสดงพฤติกรรมที่จะแก้ปัญหามากขึ้น Withal และ Lewis (1956) ได้ทำการวิจัยเช่นเดียวกันนี้ และพบว่าครูที่ใช้วิธีเปิดโอกาสให้เด็กสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามความสนใจแล้วย่อมจะได้รับความร่วมมือและความรู้ที่มิใช่มาจากเด็ก

พฤติกรรมของครูประจำชั้น ที่ผู้วิจัยพบว่าไม่ควรเกิดขึ้น คือการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเด็กเล็กและเด็กโต เช่น เด็กโตช่วยเด็กเล็ก แล้วเด็กเล็กร้องให้ไปบอกครู ครูจะตัดสินโดยการให้เด็กเล็กตีเด็กโตคืน บางครั้งเด็กโตไม่ได้ตั้งใจทำ จึงทำให้เด็กโตไม่พอใจกับการตัดสินของครู ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูไม่ควรจะปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นการปลูกฝังให้เด็กไม่รู้จักรักษาอภัยซึ่งกันและกัน จากการสังเกตพฤติกรรมของครูประจำชั้นในห้องเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่า มีการตัดสินข้อขัดแย้งในกรณีเดียวกันนี้ด้วยการให้เด็กโตพูดคำว่า “ขอโทษ” และให้โอบกอดเด็กเล็ก ซึ่งเด็กเล็กและเด็กโตต่างก็พอใจกับการตัดสินของครู และเป็นการปลูกฝังการให้อภัยกันด้วย การทะเลาะวิวาทกันระหว่างเด็กนั้นเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน แต่ถ้าครูสามารถจัดการในห้องเรียนได้ปัญหาเหล่านี้ก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นพฤติกรรมของครูประจำชั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนแบบคละฮาย

ผู้ปกครองจำนวนมากต้องการให้ครูสอนหนังสือให้มากกว่านี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองในเมืองหรือในชนบทที่เด็กไม่ต้องสอบเข้าเรียนในชั้นประถมปีที่ 1 ก็ตาม ซึ่ง จันทนา เจริญดำรง (2523) และ สุธี ฤกษ์สุภสมพล (2523) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองในด้านการสอนแบบเตรียมความพร้อม พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนเพราะมีผลดีมากกว่าผลเสีย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการให้เด็กได้พัฒนาด้านการอ่านและการเขียนด้วย และจากการพูดคุยกับครูประจำชั้น ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดพบว่า ผู้ปกครองส่วนหนึ่งที่ตัดสินใจให้บุตรหลานเรียนในศูนย์นี้ เพราะว่ามีครูสอนหนังสือให้เด็กสามารถอ่านออกเขียนได้ โดยเฉพาะเด็กที่กำลังจะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา แต่มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถม

ศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ใกล้เคียงจะมุ่งเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนนี้ จึงแสดงให้เห็นว่าค่านิยมของผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังต้องการให้บุตรของตนหนังสือในเด็กวัยอนุบาล มากกว่าการเตรียมความพร้อม ดังนั้นควรจะมีการนำบทความ และงานวิจัยที่ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาระดับอนุบาลควรเป็นการเตรียมความพร้อมมากกว่าการสอนหนังสือ ดังที่ กิติยวดี บุญซื่อ และคณะ (2523) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยและพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผ่านการศึกษา โดยไม่เน้นการสอนหนังสือ เมื่อเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 4 จะมีความรู้ ความสามารถทางวิชาการเท่าเทียมกับเด็กที่จบมาจากโรงเรียนอนุบาลอื่น ๆ ซึ่งผ่านการเรียนด้านวิชาการมาแล้ว

ข. พฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ห้องเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สามารถจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะเห็นได้จากผลวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลคละอายุเป็นจำนวนมาก และผู้วิจัยมีความรู้สึกว่ในห้องเรียนมีความอบอุ่นเหมือนบ้าน โดยมีพี่ มิน้อง ที่คอยดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาจเป็นเพราะครูประจำชั้นคอยชี้แนะหรือสอนให้เด็กรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น ครูบอกว่า “พี่ไปช่วยน้องแดงโมใส่เสื้อผ้าหน้อย น้องยังคิดกระคุมไม่ได้” คำพูดประโยคนี้แสดงว่า พี่ปี (อายุ 5-6 ปี) มีบทบาทเป็นที่ต้องคอยดูแลและช่วยเหลือน้องแดงโม (อายุระหว่าง 3-4 ปี) ซึ่งมีบทบาทเป็นน้อง ครูประจำชั้นมักจะพูดประโยคนี้ จึงทำให้เด็กรู้จักบทบาทของตนเองว่าเป็นที่ควรจะทำอย่างไร และเป็นน้องควรจะทำอย่างไร

นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ของเด็กอายุระหว่าง 5-6 ปี พบน้อยมาก อาจจะเป็นเพราะเด็กอายุระหว่าง 5-6 ปี ได้เรียนรู้ระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ทางสังคมมากกว่าเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี และระหว่าง 4-5 ปี และในห้องเรียนควรมีเด็กโตมากกว่าเด็กเล็ก เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กเล็กได้เรียนรู้จากเด็กโต ได้เห็นความสามารถของเด็กโต ทำให้เด็กเล็กอยากเลียนแบบ ดังนั้นเด็กเล็กในห้องเรียนคละอายุจึงมีพัฒนาการที่ศึกษาค้นคว้าที่มีระดับอายุเดียวกันในห้องเรียนแบบแบ่งตามชั้น ผู้ปกครองที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุ เพราะนำการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลไปเปรียบเทียบกับระดับประถมศึกษา ทำให้ผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุ ซึ่งสอดคล้องกับที่ Bienvenu และ Martin (1955) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุมีผลเสียต่อผู้ปกครองคือทำให้ผู้ปกครองมักจะคิดว่าเด็กที่โตกว่าจะไม่มีความรู้แต่จะมีความรู้เท่ากับเด็กเล็กกว่า ซึ่งทำให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจผิดบางประการ ได้แก่ เด็กที่อยู่ในชั้นสูง เมื่อนำมาอยู่ในห้องเรียนแบบคละอายุแล้ว ถ้าไม่มี

การชี้แจงจากผู้บริหารและครูอย่างชัดเจน จะทำให้ผู้ปกครองคิดว่าเด็กเรียนช้า และคิดว่าเด็กจะได้รับการดูแลจากครูน้อยกว่าในชั้นเรียนปกติ

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า เด็กที่เป็นญาติพี่น้องกันหรือมีบ้านอยู่ใกล้เคียงกัน และเรียนอยู่ในห้องเรียนแบบคละอายุ จะให้การดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษและทำตามคำแนะนำของผู้ที่เป็นพี่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของฟรอยด์ (Freudian Theory) มักจะเน้นถึงอิทธิพลของญาติและครอบครัวที่มีต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากกว่าพฤติกรรมของผู้ใหญ่อื่น ๆ ทั้งนี้ น่าจะสืบเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า ญาติสนิทอยู่ใกล้ชิดกับเด็กมานาน เด็กจึงมักจะเลียนแบบแนวคิดและพฤติกรรมของญาติสนิทของตนมากกว่าที่จะประพฤติดนตามแบบผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ในห้องที่ จะพบว่าครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัว ซึ่งเป็นญาติพี่น้องใกล้ชิดกัน นิยมตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกลุ่มกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้นักมานุษยวิทยาหลายคนปักใจเชื่อว่า สังคมไทยบางส่วนมีครอบครัวชายแน่นอน บางคนถึงกับบ่งชี้ว่ามีระบบสังขญาติ (clan) อยู่ในสังคมไทยด้วย (สมักร สมักรการ, 2539) แม้ว่าปัจจุบัน ครอบครัวไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงจากลักษณะ ของครอบครัวชายแน่นอนเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น แต่ความสัมพันธ์กันในระบบเครือญาติยังมีอยู่มาก เพื่อนบ้านก็ยังคงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน เด็กได้เรียนรู้วิถีชีวิตในสังคมด้วย การติดตามพ่อแม่ไปพบปะเพื่อนบ้านที่วางตัวเป็นญาติด้วย เด็กไทยจึงเติบโตในภาวะที่อบอุ่น ปลอดภัย และมีพัฒนาการทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ลักษณะความสัมพันธ์เช่นนี้ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมในอนาคต ซึ่งมีแนวโน้มจะกลายเป็นสังคมแบบตัวใครตัวมัน อันจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าหวาด และการเห็นแก่ตัว การดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันอบอุ่นในครอบครัวและวงศาญาติ รวมถึงการมีความเข้าใจและอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ไปในทิศทางเดียวกัน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก (ทิตนา เขมมณี และคณะ, 2536) ดังนั้นการที่เด็กได้เรียนอยู่ในห้องเรียนแบบคละอายุ จะสามารถช่วยแก้ปัญหาสังคมในอนาคตที่จะมีแนวโน้มจะกลายเป็นสังคมแบบตัวใครตัวมัน ได้เป็นอย่างดี

6. การวัดและประเมินพัฒนาการ

จากผลการวิจัยพบว่า วิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินพัฒนาการมีเพียงการสังเกต การพูดคุย และการดูผลงานเด็ก เท่านั้น ข้อมูลที่ได้จึงไม่เพียงพอที่จะประเมินพัฒนาการของเด็กแต่ละคนได้ หรือได้อย่างไม่ชัดเจน จึงควรจะใช้วิธีการวัดและประเมินหลาย ๆ ด้าน ซึ่ง Grant และ Johnson (1994) กล่าวว่า ครูจะต้องวัดและประเมินผลเด็กเป็นรายบุคคลด้วยการ สังเกต การจดบันทึก ตัวอย่างผลงาน การบันทึกประจำวัน จากการพูดคุยกับเด็กและ จากเพิ่มสะสมผลงานของเด็ก บุษบัน สุทธธสาทร (2521) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกความพร้อมของเด็กปฐมวัยในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน พบว่า การจัดห้องเรียนแบบนี้ทำให้ครูมีความรับผิดชอบมากขึ้นและสามารถศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลได้สะดวกขึ้น และ มินา สุวรรณโนภาส (2526) ได้เสนอรูปแบบการจัดห้อง

เรียนแบบครอบครัว ซึ่งเน้นการประเมินเด็กเป็นรายบุคคล เช่นเดียวกัน ซึ่งการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ และการจัดห้องเรียนแบบครอบครัว มีลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบคละอายุ เพราะมีจุดเน้นที่ตัวเด็กเป็นรายบุคคล และจะเห็นได้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ไม่มีแบบบันทึกพัฒนาการหรือสมุดประจำตัวเด็ก ซึ่งครูประจำชั้นได้รายงานผลการประเมินพัฒนาการ โดยการพูดคุยกับผู้ปกครองในขณะที่มารับส่งเด็ก จึงทำให้ผู้ปกครองบางคนที่ไม่ได้มารับส่งเด็ก ไม่ทราบถึงพัฒนาการบุตรหลานของตน ดังนั้นทางศูนย์จึงควรจัดหาแบบบันทึกพัฒนาการหรือสมุดประจำตัวเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงพัฒนาการบุตรหลานของตนเอง ว่ามีความก้าวหน้าถึงขั้นใด

7. การนิเทศการสอน

จากการพูดคุยกับครูประจำชั้น ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัด พบว่าบุคคลที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดส่งมาให้มาทำการนิเทศการสอน มาทำการนิเทศการสอนไม่สม่ำเสมอ คือจะเว้นช่วงที่ทำการนิเทศเป็นเวลานานทำให้ครูประจำชั้นขาดความกระตือรือร้น ในการจัดกิจกรรมการสอน และวิธีที่ได้รับการนิเทศมีเพียงการสังเกต การพูดคุย และการตรวจผลงานเท่านั้น ซึ่ง น้อยศรี เคท และคณะ (2528) กล่าวว่าวิธีการที่ใช้ในการนิเทศ ได้แก่ การประชุมเพื่อประชุมนิเทศ การประชุมกลุ่ม การอบรมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การพบปะสนทนา การสังเกตการสอน การจัดสาธิตการสอน การศึกษานอกสถานที่ การบรรยายปาฐกถา และการสร้างแบบเรียนหรือเอกสารประกอบการสอน และผู้ที่ทำการนิเทศการสอนควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในหลักสูตรหรือแนวการจัดการประสพการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาล เพื่อเป็นการจัดกิจกรรมของครูให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ

1. โรงเรียนและศูนย์ที่มีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุ ควรนำแนวจัดการศึกษาหรือรูปแบบสอนเด็กวัยอนุบาลคละอายุมาใช้ เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตซซอรี วอลดอร์ฟ การสอนภาษาแบบธรรมชาติ และการจัดศูนย์การเรียนรู้ สำหรับรูปแบบการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลคละอายุในประเทศไทย มีนา สุวรรณโณภาส ได้นำเสนอรูปแบบการจัดสภาพห้องเรียนแบบครอบครัว ซึ่งโรงเรียนและศูนย์ควรจะนำแนวการจัดการศึกษาหรือรูปแบบการสอนนี้มาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อเด็กมากที่สุด

2. เนื่องจากมีโรงเรียนและศูนย์จำนวนมากและมีแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนแบบ
 กระจายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในเขตชนบท จึงควรจัดให้มีวิชาเรียนที่สอนวิธีการจัดการเรียน
 การสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลกระจาย ให้กับนิสิตนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยในสถาบันอุดม
 ศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลกระจายควรมีการ
 จัดอบรมให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ

3. โรงเรียนและศูนย์ที่มีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลกระจาย ควรจะ
 ทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง ถึงเหตุผลในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งผลดีที่เด็กจะได้รับจากการที่
 เด็กแต่ละวัยมีปฏิสัมพันธ์กัน

4. ผู้บริหารในโรงเรียนและศูนย์ ที่มีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลกระจาย
 ควรจะได้มีการดำเนินงานในเรื่อง นโยบายการจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อม การ
 เตรียมและการพัฒนาบุคลากร หลักสูตรหรือแนวการจัดการประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน
 การวัดและประเมินพัฒนาการ และการนิเทศการสอน โดยคำนึงถึงเด็กวัยอนุบาลกระจายเป็นสำคัญ

5. ควรมีการส่งเสริมให้โรงเรียนและศูนย์ในหน่วยงานต่าง ๆ มีการจัดการเรียนการสอน
 สำหรับเด็กวัยอนุบาลกระจาย เพราะจากการศึกษาพบผลดีมากกว่าผลเสีย ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว
 โรงเรียนและศูนย์ที่จัดห้องเรียนแบบแบ่งตามชั้น ก็ย่อมมีเด็กที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะด้าน
 สติปัญญา ดังนั้นจึงควรใช้หลักการของการจัดการเรียนการสอนแบบกระจายนำมาใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลกระจาย ที่มี
 ประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษาถึงผลการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลกระจาย ที่มีต่อ
 พัฒนาการ ในด้านต่าง ๆ ของเด็ก

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กวัยอนุบาล ที่จัดการเรียน
 การสอนแบบกระจายกับแบบแบ่งตามชั้น

4. ควรมีการศึกษาถึงลักษณะการจัดกิจกรรมของครูประจำชั้น ที่เหมาะสมในการจัดการเรียน
 การสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลกระจาย

5. ควรมีการศึกษาถึงผลการดำเนินงานของผู้บริหารและครูประจำชั้น ในการจัดการเรียน
 การสอนสำหรับเด็กวัยอนุบาลกระจาย